

Trä
L. L. LÆSTADIUS
TILL
C. H. BERGMAN
PAJALA 8. 10. 1857

Detta brev från

Lars Henri Læstadius

Pajala den 8 oktober 1857,
överbärnas till Pajala församling
med anledning av kyrkans
minnet av Læstadius utnäm-
ning till kyrkostyrelse i

Pajala

Sten Rosén, Storkyrkan
Göteborg, Lundagatan
1948 Helsingfors, Finland

Johan (III) Loestadius +1755
kyrkeräbde i Silbojok och Riepsborg

Sophia gift med
Koster i Över Torneå
Olof Sandberg +1805

Carl f. 1746 +1832
Veysforde, Riepsborg
gift 1. m. Rinta Ljung
" 2 m. Anna Mathilda
Johannsdotter;
sin nykterhetsdatter

datter Sara Maria gift med
med. dir., provinsialläkare
i Torneå Herman Deutsch
+1838

i 1. g. Carl Eric i 2. g. Peters
kommisarie f. 1800 +1861 f. 1802 +1861
i Kvidjok +1817

den Herman gift med Johannes
Bergman Olson +1865 Stockholm
äldre Brorsons m.m. i Neder Kalix

born Carl Henrik f. 1828
F. d. r. Hovpredikant
Pärsköld 1856. Tjänstgjorde
i Övertorneå vintern 1856-57
Porteradjunkt i Finska försam.
Stockholm. + på Rosenick
Sjögården 1909.

Herman gift
med grevinnans
på Rosenick Sjög.
Carl Olsen

son Carl f. 1861
Pastor och distrikts
Grundlags Sällskapet
för kyrkl. nykterhet
son Herman Olsen

Brevet innehåller planer på
tydning av den psykologiska
avhandlingen

Sidd. 1-3. Säterskyrkan jämt en
utförlig inledningsföreläsning
Sid. 3 & 4. Angående Maja Leens hjälp-
stånd och nyss och om
sid. 4. till ständets i Pajala med anled-
ning av en länsmans rapport

Pajala den 8de october 1857.

Herr magister C. H. Bergman! Stacksalund

[illegible]

[illegible]

O. O. Det moraliska Elementet i Sammetet. D. D. Det
moraliska Elementet, viljan. D. D. Det moraliska
Elementet. Förnuftet. R. R. Det moraliska Elementet.
Förnuftet. S. S. Synden eller det amoraliska
Elementet. Mennesken. T. T. De sju döds synderna
sju krusad passioner eller sju djefles. U. U. Egoismen
eller Belæbth. djeflarne, apenhet. V. V. ambitionen, eller
Hedens djefvelen (ärgerykt) W. W. Egnmyttan eller
genigheten. X. X. vrede. kändgeniktet. Y. Y. apen
den, frastjorken. Z. Z. Hordens djefvelen. utvalda
träfflek. A. A. Lagnen, anda. A. A. De amoraliska
Passionerna, verkens på kjentat. O. O. Passionerna
på Sammetet. A. A. A. Passionerna eller
det amoraliska Elementet, verkens på viljan. B. B. B.
Det amoraliska Elementet eller Passionerna, verkens
på Förnuftet, Förnuftet och den Objectiva viljan.
C. C. C. Den döda Tron. D. D. D. Den döda Tron, förhåller
de till lifvet. E. E. E. Hvad är det för en spänning
emellan Rationalism och pietism? F. F. F. en mens-
kans Perfektitet. G. G. G. Förföring. H. H. H. Förför-
ningen betraktad som en Offskifte art. I. I. I. Den
känslans Förföring. K. K. K. Den rätta förföring
grundens. L. L. L. Den lifvande Tron. M. M. M.
Om den nya Födelser.
Längre har jag icke rummet, men af det anförda
ses innehållit. Arbetet kan utgöra i häften, och om
Någon Förläggare kan få i Stockholm, för kunde sågligt
om den Magistern åtaga sig att låsa Korrektoren. Om
den hollig fjäla tillstånd vilken jag icke att kunna
en christen. Hvad Mr. Mag. skrives om Hennes sinne
är icke för anantyt till uppe blande mycket till
fulla. Men jag blif för Majas dens skall något narra
Sjävning. Han begärde nämligen understad för sin respekt
refa. I början af septembris Offrikade jag till Sjävning 50 Rgr
Togo för Majas dens löfning, men da hade den till
vidare stannat kvar i Stockholm, för har Sjävning stakat
till hundra deffa 50 Rgr. och bett mig "Stappa hem i famne
peng, kvarifrån de äro tagne". Deffa and utrefa för mig
äpnerlygelse att har mig sinne, den rätta Judapeng.
och har jag gärna kopat till Tro aqualden om kunnat
sig blifva fullig för denna Tron. Jag har genom Figgere på

hufvudsaken, som majalena och hennes hustru i församlingen
och skulle vilja veta om hon kunde få dessa ordet på
sin hemresa. Nu har vår frände Luthman Carl. Johansson
Harkell rapporterat till församlingen om besökningen
de om det religiösa tillståndet i Majala, att i det Guds
ord lärer i skolorna, att allmänheten blifvit utvald
genom dessa skolor, att Drottning Adolfin, beräknat allmän
gen att Guds ord skulle komma till alla hjärtan, och ingen
vet, knäut det till mig, att i skolorna andakt
föres genom församlingens tryck, stundom och handskry
ningar. m. m. I anledning af denna rapport, har försam
lingen Beslutningsskapat sig följande Beslut. Luthman
ander att församlingen "Frids församling" som hälla alltid i kyr
kan, eller dess Gudsord förbättras. Säkert är nu tillståndet
i Majala. Följden kan blifva den att om det kan gripas,
blifva därmed till kyrkan har kyrkans för kyrkan
angeln och 50 dal. till församlingen. Vid Biskopens visitation
beslutas, att de församlingar som ha en sådant
fr. m. hälla sig utom kyrkan under Guds kyrkans och
dessa församlingar afse på att om man kan församlingarna
skolorna blifva ingenting förändrat. Den magistern kan
försöka tala om för församlingen för Biskopens Beslut
och i händelse av detta, kan man rapportera till
församlingen Beslutningsskapat sig följande till den
församlingen. Annars istället. Med vår kristendomen är det
ja och ja. många falla af och blifva i gänget argare
än de varit församlingar min hälsning till Hr. magistern
och majalena stände framför. Om majalena kunde
skulle församlingen de 26 Rfr, som jag fått af de kristna
för hennes hemresa. Jämlig, som många andra fattiga
som äro i stort behov till församlingen dessa församlingar
samma användas. Jag ber det förbättrade till
Hr. magistern, som under Biskopens här äro har fått
men det förhåller sig med kristendomen har ständigt
afse på att inte måtte afse på att vänta och
då, en församling skulle vilja församlingen i Hr. magi
sterns församling för församlingen åtminstone för länge som
mamma församlingen medgifves. Under detta möte
mångt som vi kunna församlingen i församlingen i fall om
Religionen församlingen skulle vilja. Jag skulle afse
änka, att Hr. magistern, som icke kunde sig en kraft till
predika i Majala, måtte ha kraft att uttala församlingen
och vara en församling af kristna. L. d. d. Adolfin.

Bishop Israel Bergman
sin C. H. Bergman Skolem

Herrnshagen
1819 6/6

Äröföördige och Höglöörde Herr Magister!

Till för på Magisterns bref af den 31 förtf.
Maj för jag i korthet anför, att jag i den sak,
hvarom Här är fråga, icke anser mig kunna eller
böra inblanda mig, då väl påtagligt är, att de be-
domande beror på, hurvida det uppträde, som lägges
den nämnda saken till last, varit frivilligt eller o-
frivilligt, uppsattligt eller uppsattligt, och några be-
dömt uttöfande här af icke af mig kunna lemnas,
utan tillhör dom, som med Herrens stätt i nämnde
gemenskap. Hvad beträffar de tillstade rörelserna i
Pajala, till hvilka jag varit vittne, så vill jag
gerne antaga, att de, åtminstone hos många, varit
af andelig natur och efven ofrivilliga; men för öfrigt
vill jag icke om deras bestämmande tillkomma mig,
någott bestämt andome, heft den vidrige skymnad, un-
der hvilken de för mig framträd, gör, att jag har
fräst att anse dem såsom verkningar af den Hel-
lige Ande. Så andeliga saker böse andeligen dömas,

Ja

Bref från
Bishop Israel
Bergman
se sid. 4 i
Lestadius'
brevet.

så är det värt att beklaga, det borgerliga lagen
skall ifrån sin blott formella ståndpunkt behandla
saken, men så bör väl ä andra sidan ifrån vara
tydligt, att om twarje ordning, som begär, blott den
föregifves vare af andelig natur och uppkommen af
en andelig, orsakstänkelig drift, skall så anses be-
rättigad, så gifves för skeddvaldet ingen gräns, eller
deremot något medel. Den öfrigt gör den liberalitet,
för att icke säga efterbländhet, twänmed alla andeli-
ga rörelser och afvikelser under den sednare tiden blif-
vit behandlade, de må hafva varit af hvilken som
skeddhet som helst, att jag värt icke besvarar, det
hvar för nu passerat kommer att hafva någon sin
påföljd för den ifrågavarande saken, så snart saken
kommer inför en högre instans, hvilken alltid med
större frihet kan behandla dylika ärenden och
icke behöfver hälla sig blott vid den formella
sidan af dem.

Med all höfaktning
Fr. Bergman.

Memorand den 6 Juni
1859.

Baud für Alfred Sterner, Freyburg C, Stehler

Avskrift.

Pajala den 8de oktober 1857.

Herr Magister C.H.Berman, Stockholm.

Betygande min förbindliga tacksägelse för brefvet rörande Maria Lena Isaksdotter Lahti, som nu är hos Herr Magisterns föräldrar, vågar jag därjämte anhålla, att Herr Magistern, som icke kunde trifvas i Norden, täcktes hjälpa mig med några commissioner. Jag skickade i somras en lite afhandling till Nykterhetssällskapet i Stockholm, innehållande en beräkning, som visade, huru nykterheten här i Norden verkade på nativiteten och mortaliteten, ett förhållande, som kan falla vederbörande i ögonen, och verka på deras öfvertygelse, eller omstämna deras misstänksamma omdöme om väckelserna här oppe. Jag vet icke hvilken nu må vara ordförande i Nykterhets Sällskapet, sedan Hartmansdorff dog, som i sina relationer gaf väckelsen här en för mig alldeles oväntad rättvisa, och visade dess verkningar i Juridiskt moraliskt och religiöst hänseende. Min mening vore, att Herr Magisterns skulle ^{efter-}fråga, om en sådan afhandling har kommit Nykters Sällskapet till handa, samt om den kan tryckas i någon Nykterhets Tidning, såsom min anhållan var. Dessutom har jag en annan begäran att framställa i Commissions väg. Jag har i 12 års tid arbetat på en Psychologisk afhandling, (kan ske Hr Mag. såg manuscriptet i Pajala) som innehåller till en del alldeles nya åsikter i Psychologien, och med afseende på de rationalistiska lärorna i de så kallde nya böckerna, framställes Försoningsverket från en förut icke beskådad sida. När jag skref om verket till Doctor P. Fjellstedt, gaf han mig det rådet att vända mig till Huldberg; Jag skref till Huldberg, men fick intet svar. Nu i sommar skref jag till Domprosten P. Wieselgren rörande samma arbetet, och han har svarat, att han har talt med Huldberg, samt att denne sistnämnde hade lofvat tänka på saken. Men nu är icke "Dårhushjonet" (arbetets titel, som kan förändras om så behöfves) någon vanlig Roman, utan en Psychologi, som på sina ställen går in i Fysiologien och Metafysiken, och därför kan Förläggaren icke räkna på en snar vinst. Derfföre är det osäkert om Huldberg vill blifva förläggare. Emellertid kunde Hr. Mag. tala vid honom om den saken. Jag har på detta verk, (hvilket tryckt, kan blifva ungefärligen af samma storlek som Hunraths antropologi) nedlaggt mycken mäda, och det vore skada, om det skulle gå förlorat; det innehåller grunden till den predikometod jag nyttjat, Dess innehåll är följande.

A. Läkares och Filosofers olika åsikter i Psychologin. B. Läkarens Fysiologiska grunder för Psychologin. C. De Filosofiska grundsattserna i Psychologin. D. Läkarens Psychologiska åsikter. E. Obildade Nationers omdöme om själen. F. De Filosofiska ~~grun~~ grundsattserna i Psychologin, medföra sådane svårigheter, hvarur Filosof. näppeligen kan reda sig. G. Theologernas blandade åsikter i Psychol. hafva sina stora svårigheter. H. Filos. och läkarnas åsikter på praktiskt hänseende. I. ~~H~~ Enligt det allmänna folkomdömet, som är grundadt på känsla, är själen detsamma, som lifvet. Grunderna för det omdöme närmare undersökte. K. ~~ixden~~ Iden om den gemensamma lifsprincipen. L. Filosofens Förnufts själ. finns icke. M. Lifvet, tillkomst och Utveckling. N Förnufts själen, tillkomst. O. Själsorganernas utveckling. P. Menniskans medvetanden. Q. De objectiva själsförmögenheternas förhållande till hjertat. eller passionerna. R. Passionernas inbördes förhållanden. S. Passionernas strid. T. Temperament. U. Passionerna hafva sin grund i det organiska lifvet. V. Passionernas objectiva grund. W. De objectiva själsförmögenheternas inbördes förhållande. X. om viljans frihet. Y. Positiv frihet. Z. Negativ frihet. Å. Activ frihet. Ä. Passiv frihet, (viljan förhåller sig pure passive i omvändelsen ~~Luther~~). Ö. Viljans ursprungliga frihet, (indifferentism och determinism). AA. Huruledes Förståndet modererar Passionerna. BB. Förståndet kan icke omedelbarligen reflektera känslorna. CC. Objectivifierade kunna känslorna reflecteras. DD. Trons grunder. EE. Förståndets tankegrunder. FF. Om Förnuft och Uppenbarelse. G. Hvad är Förnuftet? HH. Förnuft, Förstånd, Samvete, vilja och hjerta, närmare bestämda. II. Förnuftet betraktat som sinne. KK. Huru skall människan komma till Förnuftets rätta bruk. LL. Hvad är Samvete? MM. Det moraliska Elementets uppenbarelse och verkan uti människans särskilda (svårtolkat) förmögenheter. NN. Det moraliska Elementet i Hjertat. eller lagen inskrifven i hjertas faflor af kött. OO. Det moraliska Elementet i Samvetet. PP. Det moraliska Elementet i viljan. QQ. Det moraliska Elementet i Förnuftet. RR. Det moraliska Elementet i Förståndet. SS. Synden eller det omoraliska Elementet i människan. TT. De sju dödssynderna sju hufvud passioner eller sju djefflar. UU. Egoismen eller Belzebuls djefflarnas afserste? VV. Ambitionen, eller Heders djeffvulen (äregirighet). WW. Egennyttan eller gerig-

heten. X.X. Vrede, hämndgerighet hat. Y.Y. Afvunden, svartsjukan. Z.Z. Hordomsdjefvulen. och äkta kärlek. Å.Å. Lögnens anda. Ä.Ä. De omoraliska passionernas verkan på hjertat. ÖÖ Passionernas verkan på samvetet. A.A.A. Passionernas eller det omoraliska Elementets verkan på viljan. B.B.B. Det omoraliska Elementets eller Passionernas verkan på Förståndet, Förnuftet och den objectiva viljan. C.C.C. Den döda Tron.

D.D.D. Den döda Trons förhållande till Läsesitt . E.E.E. Hvad är det för en skilnad emellan Rationalism och ? ? F.F. F. Om menniskans Personlighet. G.G.G. För-

soning. H.H.H. Försoningen betraktad som en Psyckisk act. I.I.I. Den kännbara Försoningen. K.K.K. Den rätta försoningsgrunden. L.L.L. Den befriande Tron. M.M.M.

Om den nya Födelsen.

~~Ännu~~ Längre har jag icke hunnit. Men af det anförda ses innehållet. Arbetet kan utgifvas i häften och om någon Förläggare kan fås i Stockholm, så kunde möjligtvis Herr Magistern åtaga sig, att läsa korrekturet. Om Maja Lena - själa tillstånd tviflar jag icke, att hon ju är en christen. -----